

**MANAGEMENT AND ECONOMICS
SCIENTIFIC RESEARCH JOURNAL**

**MENEJMENT VA IQTISODIYOT
ILMIY-TADQIQOT JURNALI**

**НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ
ЖУРНАЛ МЕНЕДЖМЕНТА И ЭКОНОМИКИ**

MANAGEMENT AND ECONOMICS SCIENTIFIC RESEARCH JOURNAL

☎ +998 95 651 90 00

✉ journals@timeedu.uz

📍 Shota Rustaveli ko'chasi, 114

🌐 tmijournals.ndc-agency.uz

✈ @TMII_ilmiy_bolim

Bosh muharrir:

Narbayev Sharafatdin Kengeshovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi

Muharrir:

Qarshiyeva Shahnoza Davlatovna

Tahrir hay'ati:

1. Sharipov Kongratbay Avezimbetovich – O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri, texnika fanlari doktori, professor.
2. Axmedov Xojiakbarxon Dilshatovich – Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti rektori, iqtisod fanlari nomzodi (PhD ekvivalenti), dotsent.
3. G'ulomov Saidahrar Saidaxmedovich – O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi, iqtisod fanlari doktori, professor.
4. Mamatov Narzullo Solidjonovich – "Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" Milliy tadqiqot universiteti professori, texnika fanlari doktori.
5. Sultonov Mansur Qilichovich – Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi "Inno" innovatsion o'quv-ishlab chiqarish texnoparki bosh direktori, texnika fanlari doktori, dotsent.
6. Muxamediyeva Dildora Kabilovna - Toshkent axborot texnologiyalari universiteti professori, texnika fanlari doktori
7. Chertovitskiy Aleksandr Stepanovich – Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti Milliy tadqiqot universiteti professori, iqtisod fanlari doktori.
8. Popkova Yelena Gennadyevna – Rossiya Federatsiyasi "Ilmiy aloqalar instituti" prezidenti, iqtisod fanlari doktori, professor.
9. Doktor Go Khang Wen – Malayziyaning INTI xalqaro universiteti prorektori, PhD.
10. Wang Cheng – Xitoy Xalq Respublikasidagi "Xebey mexanika va elektrotexnika texnologiyalari instituti" dotsenti, fan nomzodi.
11. Yo'ldoshev Nuritdin Qurbonovich – Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti professori, iqtisod fanlari doktori.
12. Akramov Tohir Abdiraxmonovich – Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti professori, iqtisod fanlari doktori.
13. Temirov Abdulaziz Alimjonovich – Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti dotsenti, iqtisod fanlari nomzodi.
14. Rajabov Nazirdjon Razzakovich – Alfraganus universiteti Xalqaro ilmiy jurnallar va reytinglar kafedrasini mudiri, iqtisod fanlari nomzodi.
15. Xotamov Ibodullo Sa'dulloyevich – Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti professori, iqtisod fanlari nomzodi.
16. Kadirova Istora Bobirovna – Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Karyera markazi direktori, falsafa fanlari doktori.
17. To'raqulov Otabek Xolmizrayevich – Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Muhandislik va axborot texnologiyalari kafedrasini mudiri, texnika fanlari falsafa doktori.
18. G'iyosidinov Boburbek Baxtiyorovich – Toshkent davlat transport universiteti dotsenti vazifasini bajaruvchi, falsafa fanlari doktori.

MUNDARIJA

Yo'ldoshev N.Q.	Boshqaruv qarorlarini texnik-iqtisodiy asoslash zarurligi	4
Anarkulova G. M.	Iqtisodiy yo'nalishda mutaxassislar tayyorlash jarayonida o'yinli texnologiyalardan foydalanish metodikasi	10
Kazakov A.N., Khakberdiev M.R., Khamitov N.A., Turgunov Sh.Sh.,	Study of stress-strain state of rocks	20
Abdulloyev A.J., Qosimova H.J.	Mintaqaviy sanoatlashuv jarayonlarini xalqaro standartlarga moslashtirish imkoniyatlari	28
Tursunova M.R.	O'zbekiston Respublikasida raqamli iqtisodiyotning jadallashuvi jarayonida olib borilayotgan islohotlar <i>yyt 338</i>	41
Zoirov S.Z.	Raqamli iqtisodiyot sharoitida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanish istiqbollari	50
Sodiqov M.A.	Ishlab chiqarish xarajatlarining tarkibi va ularni pasaytirish usullari	58
Raximqoriyeva N.A.	Motivating employees' work in enterprises	71
Navruz-zoda L.B.	Kichik biznesda innovatsion rivojlanish: xorijiy tajriba asosida sun'iy intellekt texnologiyalarini qo'llash imkoniyatlari	89
Baxanurov O.O.	Iqtisodiyot va siyosat o'zaro ta'sirida mintaqaviy biznes istisnolari: siyosiy-iqtisodiy tahlil	95
Qodirov S.Q.	Globalizatsiya sharoitida marketing va menejment uyg'unligi: xalqaro tajriba va o'zbekiston uchun saboqlar	104
Xotamov I.S.	Sanoat korxonalarida "yashil" texnologiyalardan foydalanishni rag'batlantirish mexanizmlari	107
Gofurov D.B.	Bank-moliya tizimida raqamli transformatsiya: imkoniyatlar va xavflar	122
Жўраев И.И.	Тижорат банклари ресурс салоҳиятини оширишда депозит сиёсатининг роли	134
Абдураимова Н.Р.	Реструктуризация в сфере обеспечения занятости в Республике Узбекистан: анализ институциональ-ных изменений и их влияние на рынок труда	147
Фарходова Ш.Ш.	Сокращение неравенства доходов и бедности в Узбекистане	163
Ахмаджонов А.К.	Халқаро аудит стандартларига мувофиқ аудиторлик текширувларини яқунлаш методологиясини такомиллаштириш	168

GLOBALIZATSIYA SHAROITIDA MARKETING VA MENEJMENT UYG'UNLIGI: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON UCHUN SABOQLAR

Qodirov Sardor Qosimjonovich

Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti talabasi

E-mail: sardorqodirov06@gmail.com

ORCID: 0009-0000-8349-3020

Annotatsiya. Ushbu maqolada globalizatsiya sharoitida marketing va menejmentning o'zaro uyg'unligi tahlil qilinadi. Xalqaro tajriba misolida rivojlangan davlatlar yondashuvlari ko'rib chiqilib, O'zbekiston iqtisodiyoti uchun dolzarb muammolar va ularning yechimlari ilmiy asosda ko'rsatib berilgan. Shuningdek, statistik ma'lumotlar va jadval asosida marketing va menejment samaradorligi solishtirilgan. Maqola natijalari O'zbekiston korxonalari uchun raqobatbardoshlikni oshirishga oid ilmiy-amaliy tavsiyalarni o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: Globalizatsiya, marketing, menejment, raqamli iqtisodiyot, xalqaro tajriba, O'zbekiston iqtisodiyoti.

Abstract. This article analyzes the interrelation of marketing and management in the context of globalization. Based on international experience, the approaches of developed countries are examined, and the current challenges and their solutions for the economy of Uzbekistan are scientifically substantiated. Furthermore, the effectiveness of marketing and management is compared using statistical data and tables. The results of the study include scientific and practical recommendations aimed at enhancing the competitiveness of Uzbek enterprises.

Keywords: Globalization, marketing, management, digital economy, international experience, economy of Uzbekistan.

Аннотация. В данной статье анализируется взаимная взаимосвязь маркетинга и менеджмента в условиях глобализации. На примере международного опыта рассматриваются подходы развитых стран, а также научно обоснованно показаны актуальные проблемы и их решения для экономики Узбекистана. Кроме того, на основе статистических данных и таблиц сопоставлена эффективность маркетинга и менеджмента. Результаты статьи включают научно-практические рекомендации по повышению конкурентоспособности узбекских предприятий.

Ключевые слова: Глобализация, маркетинг, менеджмент, цифровая экономика, международный опыт, экономика Узбекистана.

Kirish

XXI asrda globalizatsiya jarayonlari iqtisodiyot, madaniyat va biznesni chuqur o'zgarishlarga olib kelmoqda. Global bozorlarning

shakllanishi, xalqaro savdo va investitsiyalar oqimining oshishi marketing va menejment sohalarini yangi talablar bilan yuzlashtirmoqda. Raqobat endi faqat ichki bozor bilan

cheklanmay, balki xalqaro maydonga ham chiqmoqda. Shu boisdan kompaniyalar marketing strategiyalari va menejment yondashuvlarini zamonaviy sharoitlarga moslashtirishlari zarur. Mazkur maqolada xalqaro tajriba, O'zbekiston uchun dolzarb muammolar hamda ularning yechimlari tahlil qilinadi.

Xalqaro tajriba

Rivojlangan davlatlarda marketing va menejmentning uyg'unligi korxona muvaffaqiyatining asosiy omillaridan biri sifatida qaraladi. Masalan:

- AQSh kompaniyalari raqamli marketingni kuchli analytics vositalari bilan uyg'unlashtirib, mijozlarning

xarid odatlarini chuqur tahlil qiladi.

- Yevropa davlatlarida ekologik marketing (eco-marketing) va barqaror menejment strategiyalari keng qo'llaniladi.

- Janubiy Koreya innovatsion menejment modelini ishlab chiqib, texnologik startaplarni qo'llab-quvvatlash orqali dunyo bozorida raqobatbardoshlikka erishmoqda.
- Xitoy esa arzon ishlab chiqarish va keng ko'lamli marketing kampaniyalari yordamida global bozorda yetakchilikka intilmoqda.

Quyidagi jadvalda ayrim davlatlarda marketing va menejment samaradorligining umumiy ko'rsatkichlari keltirilgan (2023 yil ma'lumotlari asosida).

Davlat	Global Marketing Index (0-100)	Menejment Samaradorligi (%)
AQSh	85	78
Yevropa Ittifoqi	80	75
Janubiy Koreya	82	77
Xitoy	79	72
O'zbekiston	65	60

O'zbekiston bozoriga ta'siri

So'nggi yillarda O'zbekistonda marketing va menejment sohalarida sezilarli o'zgarishlar kuzatilmoqda. Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, 2022 yilda O'zbekistonning tashqi savdo hajmi 50,0 mlrd. AQSh dollarini tashkil qilgan bo'lsa, 2023 yilda bu ko'rsatkich 55,5 mlrd. dollarga yetdi (+11%). Eksportning umumiy hajmi esa 21,4 mlrd. dollardan 23,8 mlrd. dollarga oshgan. Bu esa xalqaro bozorga

chiqishda marketing va menejmentning rolini yanada kuchaytirayotganini ko'rsatadi. Raqamli marketingning ulushi ham sezilarli darajada oshmoqda. 2021 yilda O'zbekiston reklama bozorining faqat 15% raqamli platformalarga to'g'ri kelgan bo'lsa, 2023 yilga kelib bu ko'rsatkich 32% gacha ko'tarildi.

Asosiy muammolar va ularning yechimlari

1. ****Bozorni yetarli tahlil qilmaslik**** – Ko‘plab kompaniyalar xalqaro marketingda iste‘molchi talablarini noto‘g‘ri baholaydi.

Yechim: Big Data tahlili va CRM tizimlarini keng joriy etish.

2. ****Menejmentda samaradorlikning pastligi**** – Inson resurslari samarali boshqarilmaydi.

Yechim: HR Analytics va KPI tizimlarini takomillashtirish.

3. ****Texnologik o‘zgarishlarga moslashishdagi kechikish**** – Kompaniyalar global raqamli transformatsiyada ortda qolmoqda.

Yechim: Innovatsion menejmentni rivojlantirish va IT infratuzilmasiga sarmoya kiritish.

4. ****Kadrlar malakasining pastligi**** – Marketing va menejment bo‘yicha malakali mutaxassislar yetarli emas.

Yechim: Xalqaro ta‘lim dasturlari va treninglarni yo‘lga qo‘yish.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, globalizatsiya sharoitida marketing va menejment uyg‘unligi kompaniyalar uchun muhim raqobat omili hisoblanadi. Xalqaro tajribani o‘rganish, innovatsion yondashuvlarni joriy etish va zamonaviy texnologiyalarni qo‘llash orqali O‘zbekiston korxonalari nafaqat ichki bozorda, balki xalqaro maydonda ham muvaffaqiyatga erishishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Davlat statistika qo‘mitasi ma‘lumotlari (2023).
2. World Bank. Global Economic Prospects, 2023.
3. Kotler P., Keller K. Marketing Management. – Pearson, 2022.
4. Harvard Business Review maqolalari (2021-2023).

Ingliz tili muharriri: Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi
Musahhih: Vaxabova Marfua Mirkamalovna
Sahifalovchi va dizayner: Zoirov Sardor Ziyodin o'g'li

2025. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda, **"Management and Economics Scientific Research Journal"** jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pulli asosda chop etiladi.

El. pochta: journals@timeedu.uz

Tel.: +998 95 651 90 00

"Management and Economics Scientific Research Journal" jurnali 19.09.2024-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 404368-son reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. Litsenziya raqami:

C-5669639

PNFL: 308906510

Manzilimiz: Toshkent shahar Yakkasaroy tumani
Shota Rustaveli ko'chasi, 114